

EXPERIMENTEN MET PLANTAARDIG VERVEN

Anneke Boonstra

Uitgave Stichting Prehistorisch
Openluchtmuseum Eindhoven
1993

ALGEMEEN

Algemeen overzicht	1.	Wat is verven	blz.	1
	2.	Wat zijn de kleuren	blz.	1
	3.	Wat zijn de wol eigenschappen	blz.	1
	4.	Wat is het verfproces	blz.	2
	5.	Verdere informatie	blz.	3
	6.	Verfproeven in het prehistorisch openluchtmuseum Eindhoven	blz.	3
	7.	De eerste verfproeven in 1989	blz.	9
	8.	Weefresultaat	blz.	11

1. Wat is verven

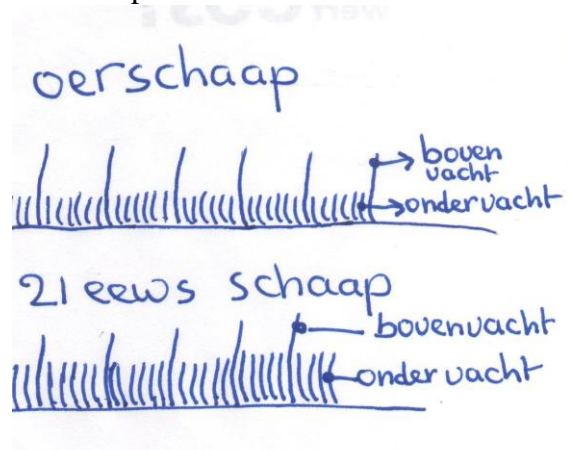
- verven met plantaardige materialen zoals blad, stengel, bloem, vrucht, wortel, schors en kernhout
- verven met beestjes zoals b.v. Luizen
- verven met materialen

2. Kleurstoffen

- Er bestaan
- geelververs (bijna alle inheemse planten geven geel / groen / bruin)
 - roodververs (meekrapwortels)
 - blauwververs (b.v. Wede, indigo, bessen van vlier en bosbes)
 - zwartververs (rood en blauw samen, of armoezwart van schors van els of galappel)

3. Wol eigenschappen

Elk schaap heeft onder- en bovenwol

Alleen is de wol doorgefokt op verbetering van de onderwol voor menselijk gebruik. De schapen zelf kunnen minder tegen regen en wind. Daar was de bovenwol voor.

De wolhaar bestaat uit een kern en een huid bestaande uit schubbetjes. In de kern en de schubbetjes zitten

UITKNIJPEN (niet wringen)

DROGEN (in de wind, niet in de zon)

5. Verdere informatie over plantaardig verven.

Er bestaat in Nederland een enthousiaste Landelijke Verfcontactgroep die 3 x per jaar een “Spin- en verfkant” uitgeeft.

Je kunt daarin allerlei actuele gegevens vinden over verven, cursussen, tentoonstellingen, adressen voor gedroogde verfstoffen enz.

In ongeveer 1993 was het contact adres Mevr. C.B. Anzion, Parkweg 5, 6815DJ Arnhem

De redactie zal je ook wanneer je andere vragen hebt graag van dienst zijn.

Zaden van verfplanten kun je vinden in de zadenlijst van Cruydt – Hoeck. Postbus 1414, 9701BK Groningen.

Ook in de kruidtuin van het Nederlands OpenluchtMuseum in Arnhem worden demonstraties met plantaardig verven gegeven.

Inlichtingen hierover bij Schelmseweg 89, 6816SJ Arnhem

Nederlandse literatuur

- Goubitz, N. Titel: Verven met plantaardige stoffen.
Uitgever: Cantecleer, De Bilt, 1981
- Hopstaken, A. Titel: Schapenwol in kleur
Uitgever: Kosmos, Amsterdam, 1979
- Nieuwhoff, C. Titel: Verven met planten
te bestellen bij Constance Nieuwenhoff, Amerbos 1,
Amsterdam
- Smeets, F. Titel: Over wol en plantaardig verven.
Uitgever: Cantecleer, De Bilt
- Vrande, I. v/d Groot plantaardig verfboek
Uitgever: Cantecleer, de Bilt, 1980
- Anneke Boonstra Titel: Spinnen, weven en plantaardig verven
Uitgever: In beheer van het Prehistorisch OpenluchtMuseum
Eindhoven, Eindhoven, 1993

6. Verfproeven

BEITSEN met muur, urine, rabarber of zuring

+

**Appel blad (4 op 1)
of bast**

Bijvoet hele plant (4 op 1)

**Boerenwormkruid bloeiende bloemtoppen (4 op 1)
rabarber voorbeitsen**

resultaat **vaalgeel**

Berk **bladeren (6 op 1) of (4 op 1)**

1990 van links naar rechts: alles met voorbeits in rabarber

witte wol, voorbeits in rabarber, + roomse kervel, + zevenblad, +**berkenblad**, +uienschil, +bramenblad

Brandnetel **bloeiende toppen (6 op 1)**

Braambladeren (4 op 1)

Duizendblad **hele plant (4 op 1)** De plant is 40-50 cm hoog en heeft een wit schermige bloei

Zomereik **verse bladeren (4 op 1)**
schors (2 op 1)
eikels (2 op 1)

Els **bast (4 op 1)**

Fluitekruid **hele plant (4 op 1)**

Galappels
1988

Galappeltjes

gedroogde notenbast

Gulden roede **bloeiende plant (4 op 1)**

Heide	hele struik (6 op 1) Het geheel in een zak in de kookpot
Hondsdrif	hele plantaardig (4 op 1)
Hop	takken en bellen (4 op 1)
Klaver (rode)	hele plant (4 op 1)
Koningskaars	hele bloeiende plant (4 op 1)
Perzikkruid	hele plant (4 op 1)
Melganzevoet	

Moerasspirea

bloeiende plant (4 op 1)

voorbeits rabarber

met moerasspirea

met bramenblad

met elzenblad

met eikenblad

Mossen (korst)

hele plant

een nacht voorweken

3 uur beitsen met urine

3 uur verven

Perzikkruid

hele plant (4 op 1)

Ui

gedroogde schillen (1 op 1)

vers (4 op 1)

Experiment: 1990 en ook 1992

voorbeits:

zuring

rabarber

verven

uienschillen

De kleur wordt heel donkergeel / bruin

mooie kleur (geen verschil in kleur, ondanks de verschillende beits)

Experiment: 1990

voorbeits rabarber

Uienchil

Een tweede verving of een derde verving in hetzelfde water geeft minder kleuring.

Vrouwenmantel hele plant (4 op 1)

Vuilboom bast (4 op 1)

Wede hele plant Verft blauw via fermentatie (zeer moeilijk)

Wouw hele plant (2 op 1)

Zevenblad hele plant (4 op 1) Lage plant, heeft vaak 7 blaadjes aan een tak, wit schermige bloem.

7. Nog enkele experimenten uit 1989

Onze eerste proeven. In ijzeren ketels die op een rijtje boven het vuur hingen.

voorbeitsen met

daarna **verven**

met

urine

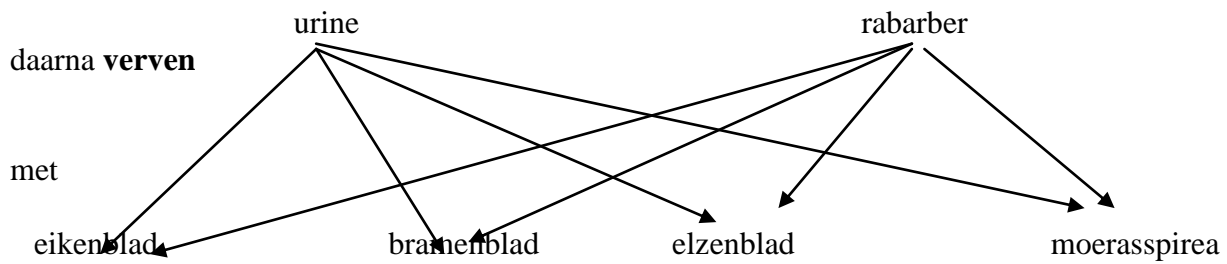
rabarber

eikenblad

bramenblad

elzenblad

moerasspirea

Resultaat: Via voorbeits van urine lichtere kleuren.
Braam geeft iets rossigs.

Zaterdag:

8 streng wol **beitsen** in rabarber. 1 ½ uur tegen de kook aan houden
4 streng **verven** in elzenblad 4 streng verven in bramenblad

Zondag:

8 streng wol **beitsen** in rabarber en 8 streng wol beitsen in **zuring**
-2 streng van rabarberbeits en 2 streng van zuringbeits 1 uur tegen de kook **verven** in uischil
-2 streng van rabarberbeits en 2 streng van zuringbeits 1 uur tegen de kook **verven** in boerenwormkruid
-2 streng van rabarberbeits en 2 streng van zuringbeits 1 uur tegen de kook **verven** in notenbast
-2 streng van rabarberbeits en 2 streng van zuringbeits 1 uur tegen de kook **verven** in eikenblad en kapotte eikels

Wat wat is weet ik niet meer

Resultaat: Alle wol, voorgebeitst in rabarber geeft de diepste kleuren.

???

???

???

Raberberbeits:

Bramenblad

Elzenblad

8. **Weef resultaten:** 60 % van alle gevonden weefsel uit de IJzertijd was geverfd.

LET OP: Ga je zelf verfproeven doen, schrijf dan alles op.

- Gewicht van de wol,
- beits,
- kooktijd,
- gewicht verfmateriaal, vers of gedroogd,
- resultaat

SUCCES
ANNEKE